

Beleidsnotitie jongerenwerk

Naar een bredere en
meer preventieve aanpak

Beleidsnotitie jongerenwerk

Naar een bredere en meer preventieve aanpak

Oktober 2017

Team Sociale Beleidsontwikkeling
René van der Aa

Versie: definitief

Inhoud

1.	Algemeen.....	4
1.1	Inleiding.....	4
1.2	Inkadering van het jongerenbeleid.....	5
1.2.1	De nieuwe Jeugdwet.....	5
1.2.2	Integraliteit, relatie met andere beleidsvelden en projecten.....	6
1.2.3	Gekeken vanuit het perspectief van de jongeren.....	6
1.2.4	De doelgroep: leeftijd als criterium.....	6
1.2.5	Omvang van de doelgroep.....	7
1.2.6	De rol van ouders.....	8
1.3	Leeswijzer.....	8
2.	Bevindingen en knelpunten in het jongerenbeleid en jongerenwerk.....	8
2.1	Bronnen en onderzoeken.....	8
2.2	Bevindingen uit bronnen en onderzoek.....	9
2.2.1	Algemeen.....	9
2.2.2	Landelijke ontwikkelingen en bevindingen in het jongerenwerk.....	9
2.2.3	Jongerenwerk in Boxtel.....	11
2.2.4	Bevindingen en knelpunten in het Boxtelse Jongerenwerk.....	11
2.3	Conclusies en aanbevelingen jongerenbeleid voor Boxtel op een rij.....	14
3.	Van aanbevelingen naar een bredere aanpak.....	15
3.1	Een versterking van de gemeentelijke regierol gericht op integrale samenwerking.....	15
3.1.1	De jongere centraal: draagvlak creëren op alle niveaus.....	15
3.1.2	Vertrekken vanuit de jongere, in plaats van vanuit de regelgeving.....	15
3.1.3	Een andere opzet van het Ambulant Zorg Team.....	16
3.1.4	Naar meetbare resultaten.....	17
3.2	Outreaching (coach)werk.....	17
3.2.1	De veranderende rol van jongerenwerkers.....	17
3.2.2	Een groter bereik van jongeren met een migratie-achtergrond.....	19
3.3	Interventies in het "derde leefmilieu".....	19
3.3.1	Algemeen.....	19
3.3.2	Sport- en bewegingsactiviteiten.....	20
3.3.3	Activiteiten en accommodatie-gebonden jongerenwerk in Jongeren centrum B-town...	21
3.4	Talentontwikkeling in de Jongerenacademie.....	22
4.	De voorstellen en de opdracht in overzicht.....	26
4.1	De voorstellen in overzicht.....	26
4.2	Een scherpere opdrachtformulering voor jongerenwerk.....	26
4.3	Financiële aspecten.....	27
5.	Uitvoeringsagenda 2018 en verder.....	28
6.	Bijlage.....	29

1. Algemeen

1.1 Inleiding

Het jongerenbeleid en het jongerenwerk in Nederland kent geen wettelijk kader. Het jongerenwerk werd lange tijd gezien als een vorm van "welzijnswerk voor jongeren". De basis van het welzijnswerk lag door de jaren heen in meerdere wetten, waarvan de Welzijnswet 1994 als laatste sluitstuk kon worden beschouwd. Deze wet sprak onder meer over een verzameling van activiteiten en werkzaamheden gericht op ontplooiingsmogelijkheden van "mensen en personen". Het woord "jeugd" kwam in de Welzijnswet tweemaal voor, vanwege een verwijzing naar andere wetten. Het woord jongere kwam in de Welzijnswet helemaal niet voor.

De Welzijnswet 1994 is in 2007 vervangen door de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Hoewel deze wet ook geen specifieke opdracht voor jeugd- of jongerenwerk bevat, wordt hierin al wel aangestuurd op een meer integrale aanpak en afstemming met jeugdhulp.

In 2015 is de nieuwe Jeugdwet (als opvolger van de Wet op de Jeugdzorg) in werking getreden. Hierin ligt nog veel nadruk op hulp en zorg, maar wordt ook gesproken over het belang van preventie en aandacht voor jongeren in het algemeen.

Door het ontbreken van een wettelijk kader of een landelijke uniforme definitie is het jongerenwerk door de jaren heen lokaal heel divers ingevuld. De maatschappelijke opdracht, als deze al helder is gedefinieerd, verschilt sterk per gemeente. Vaak bestaat er ook tussen de gemeente (als opdrachtgever) en het jongerenwerk (als opdrachtnemer) verschil van inzicht over de maatschappelijke opdracht.

Doel van deze notitie is om voor Boxtel te komen tot heldere en gedragen strategische keuzes en tot een herdefiniëring van de maatschappelijke opdracht voor het lokale jongerenwerk.

1.2 Inkadering van het jongerenbeleid

1.2.1 De nieuwe Jeugdwet

In 2015 is de nieuwe Jeugdwet in werking getreden. Deze wet formuleert als centrale doelstelling:

"Alle kinderen moeten gezond en veilig kunnen opgroeien, hun talenten ontwikkelen en naar vermogen participeren in de samenleving."

In het Lokaal Beleidsplan Jeugdhulp 2016 Boxtel zijn in het kader van het verder vormgeven van de lokale hulp aan jeugd enkele actiepunten geformuleerd. Ten aanzien van het jongerenwerk is in het beleidsplan als actiepunt opgenomen:

Hernieuwde inzet jongerenwerk: waaronder de omvorming naar jongeren-coaches. We willen een betere inbedding in Ursula waardoor er een aanbod ontstaat, dat in lijn ligt met de transitie Jeugdzorg. Jongerenwerkers krijgen meer en meer de rol om outreachend te werken en jongeren uit te nodigen bij B-Town/Ursula en jongeren te stimuleren in hun persoonlijke ontwikkeling. In het kader van preventie geven zij informatie en advies aan jongeren over diverse onderwerpen.

Het jongerenwerk krijgt in het Lokaal Beleidsplan Jeugdhulp 2016 duidelijk een functie als onderdeel van het totaalpakket aan maatregelen gericht op jeugdhulp. In deze notitie over het jongerenbeleid wordt deze functie concreet uitgewerkt. Kijkend naar de centrale doelstellingen van de nieuwe Jeugdwet, en het accent hierin op hulp en zorg, ook wel "de achterkant" genoemd, willen we het lokale jongerenwerk meer "ten dienste van de jeugdhulp" laten werken en meer preventief ("naar de voorkant") inzetten. Kortom: *een bredere en meer preventieve aanpak.*

Ondanks het onderkennen van de functie van jongerenwerk in relatie tot de jeugdhulp, worden met de nieuwe Jeugdwet geen specifieke middelen voor jongerenwerk beschikbaar gesteld. Ondanks een lange traditie in Nederland is er geen wet die het jongerenwerk regelt. Om die reden wordt jongerenwerk nog steeds uit lokale middelen gefinancierd. Dit maakt dat de positie van het jongerenwerk kwetsbaar is, en gemakkelijk is te bekritisieren. De ambities die met het jongerenwerk worden geformuleerd zijn vaak hoog. Gelet op het multidisciplinair karakter van jongerenproblematiek, die door alle leefgebieden heen loopt, is de opdracht complex. Tal van organisaties en professionals zijn betrokken bij jongeren. Dit onderstreept temeer het belang van een stevige regierol van de gemeente. Bovendien is het de vraag of al deze professionals en instanties, ondanks goede bedoelingen, de jongere centraal blijven stellen, of dat de jongere niet verstrikt raakt in deze vaak onoverzichtelijke kluwen van goed bedoelde adviezen.

1.2.2 Integraliteit, relatie met andere beleidsvelden en projecten

De richting die in deze notitie wordt gegeven aan het Jongerenwerk past in de bredere visie binnen het Sociaal Domein om de dienstverlening "meer naar de voorkant" te organiseren en de nadruk te leggen op preventie. Jongerenwerkers gaan nog meer in de zogeheten 0-de lijn (in de samenleving) opereren en coachend werken.

Op de volgende thema's vindt afstemming plaats met andere beleidsvelden en projecten:

- Van transitie naar transformatie: in dit project wordt de transitie en de kanteling in het Sociaal Domein de komende jaren voltooid. Ook binnen het jongerenwerk zal problematiek worden benaderd vanuit de jongere, en niet vanuit bestaande organisaties en budgetten;
- Preventie: Jongerenwerk werkt preventief op de professionele 1^e-lijns jeugdzorg en jeugdhulp;
- Regie Sociaal Domein: binnen de transitie hanteren wij het principe dat wij als gemeentebestuur verantwoordelijk zijn voor de toegang tot de 1e-lijns voorzieningen. Ten aanzien van de sturing op het Jongerencentrum en de Jongerenacademie volgen we deze lijn;
- Talentontwikkeling: dit wordt één van de speerpunten binnen het Jongerenwerk. Leer- en werkactiviteiten voor jongeren worden zoveel mogelijk op één locatie georganiseerd. We bekijken hierbij ook hoe we bestaande educatiebudgetten voor jongeren (o.a. in het Participatiebudget) gecombineerd kunnen inzetten;
- Het 3e leefmilieu: interventies worden meer gericht op de vrijetijdsbesteding, zowel door uitbreiding van sport- en beweging als door een breder aanbod van activiteiten in Jongerencentrum B-town.

1.2.3 Gekeken vanuit het perspectief van de jongeren

Als je de hedendaagse jongere vraagt tegen welke problemen deze zoal aanloopt, dan krijg je in hoofdzaak drie mogelijke antwoorden:

1. "Ik hoor nergens bij"
2. "Ze begrijpen me niet"
3. "Ik weet niet wat ik wil of kan"

In de kern ligt in deze antwoorden de opdracht voor jongerenwerk besloten. De rode draad langs de weg van jeugdige naar volwassene is "ontplooiing" in de meest brede betekenis. Voor die jongeren die de aansluiting dreigen te verliezen, die niet worden begrepen, en die niet weten waar hun talenten liggen, heeft het jongerenwerk in onze ogen de taak om hen hierin te faciliteren en te ondersteunen. Deze visie is in feite niet nieuw. Wat we wel zien is dat het lokale jongerenwerk op dit moment niet over de volle breedte tot haar recht komt in deze rol. Er is dan ook reden de rol van het jongerenwerk nader te bezien en de opdracht aan te scherpen.

1.2.4 De doelgroep: leeftijd als criterium

De leeftijd van de doelgroep van het jongerenwerk is altijd arbitrair. Problematiek begint niet precies op een bepaalde leeftijd. Een ontwikkeling is wel dat de behoefte aan zorg en ondersteuning op steeds jongere leeftijd lijkt te ontstaan. Veel gemeenten

hanteren de overgang van het ene naar het andere onderwijs als omslagpunt, waardoor wordt gedacht in leeftijdsgroepen tot 12, van 12 tot 18 en tot 27 jaar. Binnen Boxtel sluiten we in grote lijnen aan op deze indeling. Basisscholen hebben primair een zorgplicht voor kinderen tot en met 12 jaar. Het jongerenwerk richt zich op de leeftijdscategorie 12 tot 27, waarbij in sommige situaties ook bij kinderen met een ondersteuningsbehoefte vanaf 10 jaar een interventie door het jongerenwerk mogelijk is. In dit laatste geval vindt een interventie altijd plaats in samenspraak met de scholen en het Basisteam Jeugd en Gezin.

1.2.5 Omvang van de doelgroep

Op 01-01-2017 heeft Boxtel 30.567 inwoners. Zoals blijkt uit de leeftijdsopbouwstatistiek van de gemeente Boxtel wonen er op eerdergenoemde datum 5.788 jongeren in de leeftijd van 12 tot en met 27 in Boxtel, waarvan 2.964 man en 2.824 vrouw.

De ervaring leert dat bij jongeren met een migratie-achtergrond zowel de problematiek als de wijze van aanpak afwijkt van de doelgroep zonder migratie-achtergrond. Het is daarom voor het beleid relevant om de afkomst van jongeren in beeld te brengen. Voor wat betreft afkomst zijn er alleen statistische cijfers over de gehele bevolking van Boxtel. Bovendien zijn veel jongeren met een migratie-achtergrond in Nederland geboren en hebben zij de Nederlandse nationaliteit. Voor wat betreft afkomst kunnen we voor de omvang van de doelgroep alleen een schatting maken. Van de totale bevolking in Boxtel heeft ruim 15% een migratie-achtergrond, waarvan 8% afkomstig is uit niet-westerse landen.

Als we deze percentages toepassen op de doelgroep jongeren, dan levert dit het navolgende globale beeld op:

<u>Totaal aantal jongeren 12 – 27:</u>	5.788
Waarvan migratie-achtergrond:	868
Waarvan niet-westers:	463

Hoewel als uitgangspunt geldt dat het jongerenwerk zich inzet voor alle jongeren in Boxtel, leert de ervaring dat de meeste behoefte aan ondersteuning bestaat bij de kwetsbare jongeren. Gemiddeld genomen kan op basis van landelijke cijfers 15% van de doelgroep als kwetsbaar worden aangemerkt.

<u>Totaal aantal kwetsbare jongeren 12 – 27</u> (aanname op basis van 15%)	868
Waarvan migratie-achtergrond	130
Waarvan niet-westers:	90

Overigens blijkt het aandeel kwetsbare jongeren in de doelgroep niet-westers vaak iets hoger te liggen dan het gemiddelde. Hierover zijn echter geen exacte cijfers beschikbaar omdat dit niet wordt geregistreerd.

Daarnaast is de verwachting dat het aantal jongeren met een Midden- en Oost-Europese migratie-achtergrond, waarvan de ouders zich in de afgelopen 15 jaar in Nederland hebben gevestigd, zal toenemen.

Samengevat kunnen we zeggen dat in Boxtel een kleine 6.000 jongeren woonachtig zijn. Hiervan kunnen (afgerond) 870 jongeren als kwetsbaar worden aangemerkt. Zij hebben in bepaalde mate behoefte aan zorg, hulp of ondersteuning. Hiervan hebben 90 (maar waarschijnlijk meer) jongeren een migratie-achtergrond die, gelet op de specifieke problematiek, een op deze doelgroep toegespitste aanpak of benadering vereist.

1.2.6 De rol van ouders

Een veel gehoorde opmerking bij het bespreken van problemen of overlast met jongeren is "waar zijn de ouders?" Deze vraag is volkomen terecht, het antwoord is echter niet in alle gevallen eenvoudig. Veel jongerenproblematiek vindt haar oorzaak immers in de thuissituatie. Dit ontslaat ouders niet van hun verantwoordelijkheid om te zoeken naar een oplossing. In veel gevallen is echter de communicatie thuis zodanig verstoord, dat ook ouders niet in staat zijn het tij te keren.

Evenals de jongeren hebben ook ouders in veel gevallen behoefte aan ondersteuning. Daarom is, net als bij Jeugdhulp, ook in het Jongerenwerk het betrekken van ouders bij een interventie het uitgangspunt, tenzij hierdoor een oplossing juist verder weg blijft.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de bevindingen en knelpunten in het huidige jongerenwerk beschreven, wat leidt tot conclusies en aanbevelingen. In hoofdstuk 3 wordt op basis van de conclusies en aanbevelingen toe gewerkt naar nieuwe accenten in de lokale aanpak. In hoofdstuk 4 wordt de nieuwe maatschappelijke opdracht voor het Jongerenwerk geformuleerd.

2. Bevindingen en knelpunten in het jongerenbeleid en jongerenwerk

2.1 Bronnen en onderzoeken

Vanuit diverse bronnen en ervaringen zijn uitgangspunten en aanbevelingen opgehaald met betrekking tot het jongerenbeleid en het jongerenwerk in het algemeen, en voor Boxtel in het bijzonder.

In een literatuurstudie zijn diverse publicaties geraadpleegd. Er is dankbaar gebruik gemaakt van de recente publicatie *Verbreed Jongerenwerk* van prof. Dr. René Clarijs,

hoogleraar en adviseur op het gebied van jeugd- en jongerenbeleid. De heer Clarijs heeft ook enkele malen met beleidsadviseurs van de gemeente Boxtel gesproken en heeft in september voor een groter gehoor van professionals uit de zorg, onderwijs en de gemeente Boxtel, Haaren en St.-Michielsgestel een lezing gehouden over jeugd- en jongerenbeleid. Daarnaast is geput uit diverse publicaties van het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) en beleidsnotities van andere gemeenten.

Er hebben gesprekken plaatsvonden met medewerkers van de gemeente en jongerenwerkers van ContourdeTwern over het lokale jongerenwerk. In het voorjaar is een interactieve avond met jongeren georganiseerd in Jongerencentrum B-town, waarbij ook buursportcoaches van Brede School Boxtel aanwezig waren. Hierin hebben jongeren wensen en aanbevelingen voor het jongerencentrum geformuleerd.

Tot slot heeft een delegatie van de gemeente gesproken met een beleidsadviseur en een coördinator van de gemeente Zaltbommel. Deze gemeente ondervond tot 8 jaar geleden veel overlast van criminele jongerengroepen. In Zaltbommel is de afgelopen jaren flink geïnvesteerd in het jongerenwerk, in het bijzonder voor de doelgroep met migratie-achtergrond, hetgeen het afgelopen voorjaar nog resulteerde in een artikel in landelijke media met de titel "Waarom Zaltbommel niet het Raqqa aan de waal is".

2.2 Bevindingen uit bronnen en onderzoek

2.2.1 Algemeen

In deze paragraaf kijken we naar zowel landelijke als lokale ontwikkelingen en knelpunten in het jongerenwerk. Deze worden vertaald naar conclusies en aanbevelingen die hoofdstuk 3 wordt uitgewerkt in concrete maatregelen.

2.2.2 Landelijke ontwikkelingen en bevindingen in het jongerenwerk

Als je 100 inwoners zou vragen naar de functie van het jongerenwerk zou je evenzoveel verschillende antwoorden krijgen. De antwoorden zouden waarschijnlijk variëren van "laat ze het zelf maar uitzoeken" tot "je moet ze de hele dag bezig houden" en alles wat daar tussenin ligt. Waarmee duidelijk wordt hoe sterk het verwachtingspatroon van jongerenwerk uiteen kan lopen.

Hetzelfde geldt voor bestuurders en beleidsmakers. Hier variëren de opvattingen van "jongerenwerk is er voor alle jongeren" tot "we richten ons alleen op kwetsbare jongeren".

In het algemeen richt het jongerenwerk zich op drie gebieden:

1. Vrijtijdsbesteding;
2. Talentontwikkeling en vorming;
3. Hulp of preventie bij problemen en overlast.

In de praktijk van het jongerenwerk wordt deze driedeling vaak vertaald naar de drie leefmilieus van de jongere: 1) thuis, 2) op school en 3) vrije tijd.

Er is veel onderzoek gedaan naar de effectiviteit van het jongerenwerk in Nederland, onder andere door het Nederlands Jeugd Instituut (NJI). In het eindrapport "Emancipatie van het jongerenwerk" (NJI, 2011) worden ten aanzien van het jongerenwerk (samengevat) de navolgende algemene conclusies getrokken:

- De doelstellingen van het jongerenwerk verschillen van gemeente tot gemeente en van organisatie tot organisatie. Ze zijn daarnaast breed, en de positie van het jongerenwerk ten opzichte van andere voorzieningen voor jongeren is niet altijd helder gedefinieerd;
- Het jongerenwerk in Nederland richt zich op vrijetijdsbesteding, talentontwikkeling en vorming, en op hulp of preventie bij problemen en overlast. Gemeenten en organisaties voor jongerenwerk verschillen soms in het accent dat zij leggen op het doel overlastbestrijding. Veel gemeenten leggen de focus op overlastbestrijding;
- Hoewel betrouwbare cijfers ontbreken is het beeld dat meisjes veel minder worden bereikt dan jongens. Er wordt gepleit voor een meer gemengd aanbod en meer aandacht voor het meidenwerk;
- Het algemeen jongerenwerk en het meidenwerk zijn erbij gebaat wanneer gemeenten het jongerenwerk duidelijk positioneren in het jeugdbeleid en ten opzichte van andere partners in het jeugdveld.

De problematiek van jongeren kan complexe vormen aannemen. Duidelijk definieerbare problemen zoals moeite hebben met schoolkeuze, schulden, wel of niet bij een groep horen of werkloos zijn worden vaak vertroebeld door minder zichtbare issues zoals sociaal/psychische problematiek, eenzaamheid, een gevoel van minderwaardigheid, spanningen in het gezin en verborgen drugs- en alcoholgebruik.

In de praktijk zijn, als deze problemen aan de oppervlakte komen, bij een jongere vaak tal van professionals en instanties betrokken die allemaal een deelgebied van de problematiek benaderen.

Dit stelt het jongerenwerk voor meerdere uitdagingen zoals:

- Hebben we alle (kwetsbare) jongeren in beeld?
- Kennen we hun problematiek?
- Hoe kunnen we de jongere zo vroeg mogelijk helpen sterker te worden en te blijven om erger te voorkomen?

Kortom, hoe kunnen we jongeren helpen zich te ontwikkelen naar een zelfredzame volwassene met voldoende kansen in de samenleving?

Jongerenwerk beweegt zich bij deze opdracht in het krachtenveld van ouders, school, andere betrokken instanties, de samenleving en de jongere zelf. Voldoende reden om de positie van het jongerenwerk in dit krachtenveld te verduidelijken en te versterken.

2.2.3 Jongerenwerk in Boxtel

Het Jongerenwerk in Boxtel kent een lange historie. In vroegere jaren zijn op enkele locaties initiatieven ontstaan die als voorloper van het huidige Jongeren centrum kunnen worden beschouwd. Op deze locaties werd een vorm van informeel Jongerenwerk gecombineerd met een aanbod aan activiteiten en evenementen.

Onder regie van Welzijnsinstelling Delta kreeg het Jongerenwerk zo'n 15 jaar geleden meer structuur. Sinds de fusie van Delta met Stichting de Twern (later ContourdeTwern) in 2011 wordt het Jongerenwerk in Boxtel uitgevoerd door deze welzijnsinstelling onder de naam R-NEWT.

Binnen het Boxtelse Jongerenwerk wordt gewerkt in een methodische benadering die is gebaseerd op de drie pijlers: Zorg, Veiligheid, Talentontwikkeling. In zekere zin sluit deze benadering aan op de eerdergenoemde drie leefmilieus, waarbij interventies kunnen worden gecombineerd.

De interventies op Zorg en Talentontwikkeling zijn succesvol. Vanwege de huisvesting van Jongerenwerk in het Ursulagebouw zijn de lijnen met het Basisteam Jeugd en Gezin kort en kan in individuele gevallen snel worden geschakeld.

Met de trainingstrajecten Fix up your life (financiën op orde) en Kickstarters (voorbereiding op de arbeidsmarkt) wordt bijgedragen aan de ontwikkeling van jongeren. Hiervan gaat een sterk preventief effect uit.

2.2.4 Bevindingen en knelpunten in het Boxtelse Jongerenwerk

In het voorjaar van 2017 is globaal een analyse gemaakt van een aantal knelpunten rondom jongerenwerk. Aanleiding was onze zorg dat in het Jongerenwerk onvoldoende zichtbare resultaten worden bereikt en dat de overlast van jongeren op enkele plekken in Boxtel niet afneemt.

Kort daarna werd bekend dat Boxtel in de regionale statistieken onveranderd hoog scoort als het gaat om overlastmeldingen in verband met jongeren. Deels is dit verklaarbaar vanuit de populatie, waarbij sprake is van een oververtegenwoordiging van risico-jongeren en jongeren met een migratie-achtergrond. Anderzijds zien we dat de aanpak rondom jongeren integraler moet en dat de focus van de betrokken partijen niet altijd dezelfde is.

Daarnaast ligt vanuit zowel ContourdeTwern als de doelgroep zelf al langere tijd een vraag in verband met de doorontwikkeling van Jongeren centrum B-town.

Een rondgang langs een aantal beleidsadviseurs en instanties leert dat er langs drie thema's knelpunten zijn te constateren: 1) Overlast, 2) Jongeren centrum B-town, 3) Tastbare resultaten. Een vierde thema "Preventie" wordt aan dit rijtje toegevoegd omdat dit recentelijk als één van de gemeentelijke speerpunten is benoemd.

2.2.4.1 Overlast, maar niet van alle jongeren

“Zoveel jongeren, zoveel problemen”. De problematiek van jongeren is vaak complex en al snel zijn rondom een jongere tal van professionals en instanties betrokken. De groep is niet homogeen. Er is geen éénduidige definitie van *de* jongere of *de* overlastjongere. Dat neemt niet weg dat als het gaat om de ernst van de problematiek, de doelgroep globaal is in te delen in drie subgroepen. Hierbij realiseren we ons dat het onderscheid soms grijs is, en dat de categorieën elkaar ook kunnen overlappen:

1. Probleemjongeren

In deze groep gaat het om jongeren die vanwege hun gedrag of aanleg kwetsbaar zijn voor invloeden van buitenaf. Hoewel er “van de buitenkant” vaak niets aan de hand lijkt, is sprake van een gebrekkige motivatie en een onduidelijk toekomstperspectief als het gaat om school en/of werk. Deze jongeren zijn vaak ook overbelast door hoge verwachtingen, leerproblemen, sociale druk of mantelzorg binnen het gezin. Daarnaast gaat het ook vaak om jongeren met een licht verstandelijke beperking die niet altijd direct opvalt of wellicht nog nooit is ontdekt. Door ouders of school worden de problemen niet altijd onderkend, en als ze wel worden onderkend, dan staat de jongere vaak niet open voor ondersteuning of sluit de ondersteuning niet goed aan bij de leefwereld van de jongeren. Het risico van “afglijden” naar sociaal onwenselijk gedrag, zorg mijden, isolement, middelengebruik en criminaliteit ligt voortdurend op de loer.

2. Zorgjongeren

Dit zijn jongeren die met allerlei problemen kampen als gevolg van afwijkend gedrag of een psychische stoornis, in combinatie met een licht verstandelijke beperking. Deze verkeren vaak al in het zorg- en hulpcircuit en ontvangen hulp vanuit de Jeugdwet of intramurale zorg van De La Salle. Bij deze categorie zijn over het algemeen meerdere instanties en professionals betrokken die allemaal vanuit hun verantwoordelijkheid een deeltaak vervullen. Partijen wachten te veel op elkaar, er lijkt geen sprake van warme overdracht. Er is geen sluitende keten van 18- naar 18+, waardoor jongeren soms tussen wal en schip dreigen te vallen.

3. Overlastjongeren

Deze categorie veroorzaakt over het algemeen in meer of mindere mate overlast in de openbare ruimte. Vaak wordt deze overlast door omwonenden gemeld bij de politie. Deze beoordeelt echter (terecht) niet elke overlastmelding direct als een veiligheidsprobleem. In sommige situaties is weliswaar sprake van overlast, maar wordt dit beschouwd als een samenlevingsprobleem waarvoor andere oplossingen mogelijk zijn. Hierbij zijn eveneens tal van instanties betrokken en is een stevige regierol vanuit de gemeente noodzakelijk.

2.2.4.2 Jongeren centrum B-town

Het Jongeren centrum B-town is in 2009 geopend. Hieraan is een intensief voorbereidingstraject vooraf gegaan waarbij ook de raad is betrokken. B-town is enkele jaren een bruisend centrum geweest van activiteiten en evenementen voor en door jongeren, waarbij Jongerenwerkers gelijktijdig een grote groep jongeren in beeld hadden en zo nodig individueel konden begeleiden.

Het Jongeren centrum B-town draait echter sinds 2015 niet meer zoals het zou moeten draaien. De missie, visie en kernopdracht zijn onvoldoende helder of worden althans niet als helder ervaren. We steken hier ook deels de hand in eigen boezem. Het is echter onze wens om van B-town weer het "ouderwets bruisende" Jongeren centrum te maken dat het is geweest. De wens vanuit de gemeente is bovendien om met een nieuw op te zetten Jongerenacademie binnen B-town een impuls te geven aan de pijler Talentontwikkeling.

2.2.4.3 Tastbare resultaten in het algemeen

Het algemene gevoel bij het gemeentebestuur is dat er binnen het Jongerenwerk veel goed werk wordt verricht, maar dat de resultaten daarvan te weinig zichtbaar zijn. Vragen die gesteld worden zijn:

- In hoeverre sluit de aanpak daadwerkelijk aan op de opdracht van de gemeente?
- Hoe kunnen we resultaten meer zichtbaar en meetbaar maken?
- Hoe vertalen we signalen "aan de achterkant" (zoals overlast) naar maatregelen "aan de voorkant" in de preventieve sfeer, zodat er ook lange-termijn effecten ontstaan.

2.2.4.4 Preventie

Het thema "preventie" speelt een rol over de gehele breedte van het Sociaal Domein. Specifiek voor de Jeugd- en Jongeren aanpak heeft Boxtel dit als speerpunt van beleid benoemd. Ook hier is het van belang om integrale samenwerking met alle betrokken partners te bewerkstelligen. Doel is een effectieve aanpak om jeugd- en jongerenproblematiek "aan de voorkant" te minimaliseren en de regierol van de gemeente hierin te versterken.

Kijkend naar de opdracht vanuit het Beleidsplan Jeugd zoals die ook in paragraaf 1.2.1 is geformuleerd heeft het Jongerenwerk een uitgesproken rol in deze preventie. De Jongerenwerkers hebben het persoonlijke contact met de jongeren, bewegen zich in of nabij hun leefwereld en kunnen als vertrouwenspersoon en maatje van de jongere op een persoonlijke manier ondersteuning bieden.

Ook interventies in de vrije tijd (het zogeheten "derde leefmilieu") hebben een preventief effect. Dit zullen we bij de beschrijving van de aanpak in hoofdstuk 3 verder uitwerken.

Simpel gezegd richten we ons met preventieve activiteiten deels ook op de groep van 85% niet-kwetsbare jongeren. Dit sluit bij de filosofie "kansen voor alle jongeren uit alle culturen".

2.3 Conclusies en aanbevelingen jongerenbeleid voor Boxtel op een rij

Op basis van alle hiervoor genoemde conclusies en aanbevelingen formuleren we de volgende uitgangspunten en aanbevelingen voor het Boxtelse jongerenbeleid:

- Een versterking van de gemeentelijke regierol gericht op integrale samenwerking en meetbare resultaten;
- Meer activiteiten in het derde leefmilieu gericht op preventie, zowel door middel van sport en beweging als binnen het Jongerencentrum;
- Een groter bereik van jongeren met een migratie-achtergrond;
- Meer aandacht en aanbod gericht op talentontwikkeling en "niet-formeel leren", waarvan eveneens een belangrijk preventief effect uitgaat.

Voor het Jongerenwerk in Boxtel betekent dit onder meer dat we een accentverschuiving willen aanbrengen naar preventie, ambulant (coach)werk, sport- en bewegingsactiviteiten, meer integraal werken, een beter bereik van de doelgroep jongeren met een migratie-achtergrond en de ontwikkeling van een Jongerenacademie. In het kader van preventie is het bovendien ons plan om de openingstijden en activiteiten in Jongerencentrum B-town te verruimen en in verband hiermee een deel van het Jongerenwerk meer accommodatie-gebonden vorm te geven.

3. Van aanbevelingen naar een bredere aanpak

3.1 Een versterking van de gemeentelijke regierol gericht op integrale samenwerking

3.1.1 De jongere centraal: draagvlak creëren op alle niveaus

Wij zien vanuit onze rol als opdrachtgever naar diverse instanties en professionals dat vaak vanuit een grote betrokkenheid inzet wordt gepleegd om jongeren verder te helpen. Regels, verantwoordelijkheden en budgetten zijn echter nog steeds verkokerd, waardoor het geen vanzelfsprekendheid is om breed en integraal te denken en de vraag van de jongere centraal te stellen. Wij willen daarom onze regierol die we als gemeentebestuur hebben verstevigen om dit breed kijken en integraal samenwerken te bevorderen. Op alle niveaus (bestuur, management en uitvoering) willen we draagvlak creëren voor onze visie op de kerntaak van het Jongerenwerk en de rollen en verantwoordelijkheden hierin van alle betrokken partners. Om dit te bereiken gaan we de regie- en overlegstructuur verbeteren langs de drie genoemde niveaus, zodat er geen misverstand is over het uitgangspunt "de jongere centraal". Daarnaast krijgt een gemeentelijke coördinator van Jeugd de opdracht om te sturen op de multidisciplinaire samenwerking gericht op jongeren vanaf 18 jaar. Het Jongerenteam moet als één multidisciplinair team gaan functioneren. We willen deze samenwerking vastleggen in een samenwerkingsconvenant zoals we dat bijvoorbeeld ook voor het Basis Team Jeugd hebben gedaan.

3.1.2 Vertrekken vanuit de jongere, in plaats van vanuit de regelgeving

Bij veel individuele jongerenproblematiek zijn voor de hand liggende oplossingen te bedenken. Deze oplossingen staan echter vaak op gespannen voet met wet- en regelgeving. Juist bij jongeren van 18 jaar en ouder, waar het regime van de Jeugdwet eindigt, leidt dit vaak tot onnodige blokkades waardoor een oplossing niet wordt geboden. Ook binnen de gemeentelijke organisatie worden vragen in eerste instantie beantwoord aan de hand van de regelgeving, en dat is ook begrijpelijk, die regelgeving is er niet voor niets.

In veel gevallen echter is het mogelijk om de randen van de regelgeving op te zoeken en een oplossing te bieden op basis van het principe van maatwerk. In veel wet- en regelgeving staan clausules en uitzonderingsbepalingen die soms over het hoofd worden gezien. De gemeente heeft veel ruimte om binnen haar eigen beleid en budgetten creatieve oplossingen te bieden, zodat kansen ontstaan om jongeren verder te helpen. Door binnen de regelgeving het zoeken naar uitzonderingsbepalingen tot standaard werkwijze te verheffen is er veel meer mogelijk dan vaak wordt gedacht. In het tekstkader is hiervan een voorbeeld gegeven dat is ontleend aan het "Casusboekje *Doe de omgekeerde toets en help jongeren echt*" (StimulanSZ 2017). In dit boekje worden meer voorbeelden gegeven.

Wij willen voortaan de jongere centraal stellen en bovendien de Jongerenwerker de nodige doorzettingsmacht verlenen. Vragen of signalen van een Jongerenwerker worden direct beantwoord en oplossingen worden waar mogelijk meteen ingezet.

De 18- 18+ problematiek speelt in Boxtel onder meer (maar niet alleen) bij de ondersteuning van zorgjongeren die intramurale zorg ontvangen, bijvoorbeeld van De La Salle. Om hiervoor een oplossing te bieden hebben we al enkele stappen gezet:

- Met Koraalgroep / De La Salle zijn vergaande werkafspraken gemaakt over toeleiding en verdere begeleiding van jongeren na hun 18^e jaar.
- In overeenkomsten met zorgaanbieders is de voorwaarde opgenomen dat voor de jongere vanaf 16 jaar een meerjarenplan moet worden opgesteld, waarin ook de overgang op 18 jarige-leeftijd moet zijn beschreven en waarnaar ook moet worden gehandeld;

Schuld als belemmering voor studie (samengevat)

Youssouf is 26 jaar. 8 jaar geleden, na het afronden van zijn havo-opleiding, heeft hij een aantal verkeerde keuzes gemaakt. Hierdoor heeft hij forse schulden en is hij op straat terechtgekomen. Met hulp van de gemeente is het Youssouf 2 jaar geleden gelukt om zijn leven weer op te pakken. Hij heeft inmiddels een woning, een baan en hij zit in de schuldhulpverlening. Youssouf werkt fulltime bij een bouwmarkt en betaalt maandelijks een deel van zijn schulden af. In november zijn alle schulden afbetaald en stopt de schuldhulpverlening. Omdat Youssouf niet de rest van zijn leven in een bouwmarkt wil werken, wil hij graag gaan studeren. Hij heeft een interessante opleiding

gevonden met een goed perspectief op een baan. Youssouf heeft al met zijn baas afgesproken dat hij zijn werktijden kan afstemmen op zijn lesrooster. Zo kan Youssouf gewoon 40 uur blijven werken naast zijn opleiding. Op deze manier kan hij zijn schulden blijven afbetalen en voldoen aan de eisen van de schuldhulpverlening. Hij wil in september beginnen, maar kan zijn studie alleen betalen met een lening van Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Omdat zijn

schuldregeling nog loopt tot november mag hij tot dat moment geen nieuwe schulden maken. De schuldenregeling blokkeert ogenschijnlijk zijn studieplannen.

De oplossing: de gemeente heeft in dit geval de mogelijkheid om een uitzondering te maken op het beginsel dat tijdens een schuldregeling geen nieuwe schulden mogen worden gemaakt. Door dit toch toe te staan, onder de voorwaarde dat de schuldregeling onveranderd wordt nagekomen, kan de DUO-lening toch worden afgesloten en kan Youssouf beginnen met de studie.

3.1.3 Een andere opzet van het Ambulant Zorg Team

Jongeren waarbij meervoudige complexe problematiek speelt, en waar meerdere professionals en instanties bij betrokken zijn, worden intern besproken in het Ambulant Zorg Team. Hierin bespreken de betrokken professionals globaal de problematiek in de betreffende casus en bepalen met elkaar vanuit welke discipline actie wordt ondernomen. Er wordt hierbij gewerkt volgende de zogeheten Aanpak Voorkomen Overlast (AVE) methode. Deze methode categoriseert situaties naar vier fasen:

Kenmerken	AVE	Wie aan zet?	Bestuurlijk	Voorbeeld
Enkelvoudige vragen	1	Hulpverlener	Wethouder	Vraag om schuldhulpverlening ...
Enkelvoudige vragen en/of complexe casuïstiek	2	Hulpverlener(s) in afstemming met BJJ of ST	Wethouder	Verslavingsproblematiek en indicatie voor beschermd wonen ...
Complexe casuïstiek	3	Hulpverlener(s) in afstemming met Zorg- en Veiligheidsoverleg of Veiligheidshuis	Burgemeester en wethouder zorg/welzijn	Verslavingsproblematiek bij een veelpleger die een huisvestingsprobleem heeft ...
Zeer complexe casuïstiek, maatschappelijke onrust dreigt	4	Hulpverlener(s) Driehoeksoverleg voor kader	Burgemeester	Radicalisering Zedenzaak Elektronische Detentie ...

Jongeren met een hulpvraag in fase 1 of 2 worden besproken in het Ambulant Zorg Team. Fase 3 en 4 is de verantwoordelijkheid van het Veiligheidsoverleg. De voorzitters van deze overleggen zoeken elkaar op zodra in een situatie moet worden opgeschaald (fase 2 naar 3) of afgeschaald (fase 3 naar 2).

3.1.4 Naar meetbare resultaten

Jongerenwerk is geen exacte wetenschap. Dat neemt niet weg dat er op hoofdlijnen indicatoren te benoemen zijn die iets zeggen over de effectiviteit van de inzet. Op dit moment zijn we al in gesprek met ContourdeTwern om deze indicatoren te ontwikkelen. Hierin willen we ook de beleving en tevredenheid van de doelgroep zelf betrekken.

In dit verband heeft het Nederlandse Jeugd Instituut (NJI) het Kwaliteitsmodel Jeugd opgesteld. Hoewel dit hoofdzakelijk op de effectiviteit van Jeugdzorg en Jeugdhulp is gericht bevat dit ook handreikingen voor resultaatmeting in het Jongerenwerk waarmee we ons voordeel kunnen doen.

3.2 Outreachend (coach)werk

3.2.1 De veranderende rol van jongerenwerkers

Afhankelijk van de focus vanuit de gemeente krijgt jongerenwerk lokaal een zeer diverse invulling. In landelijke onderzoeken blijkt er vaak sprake te zijn van een ambivalente opvatting over de functie van jongerenwerk. Zolang het aantal overlastmeldingen beperkt blijft, wordt alles wat binnen het lokale jongerenwerk wordt gedaan voor kennisgeving aangenomen. Zodra de overlast toeneemt worden echter al snel kritische vragen gesteld.

Overlastbestrijding is echter in de kern niet de opdracht van het Jongerenwerk. De repressieve aanpak is primair de verantwoordelijkheid van Politie en de afdeling Veiligheid van de gemeente.

Als het Jongerenwerk al een taak heeft in verband met overlast dan is dit vooral een vorm van "overlastpreventie". Het lokale Jongerenwerk beschikt vaak over voldoende tools om groepsanalyses te maken en de onderlinge relaties binnen groepen in beeld te brengen. Op basis van deze analyses kunnen individuele interventies worden ingezet die erop zijn gericht om via individuele trajecten uiteindelijk de groep te beïnvloeden. In een tweetal pilots wordt deze methodiek nu in de praktijk gebracht.

Dit vereist uiteindelijk een meer begeleidende rol, naast de jongere staan, werken aan een vertrouwensband en zorgen dat de juiste deuren opengaan zodat de hulp en zorg rondom de jongeren tot haar recht komt, en ook echt uitgaat van de vraag van de jongere. De Jongerenwerker is hierin de coach en de vertrouwenspersoon.

Jongerenwerk in de praktijk, een verhaal (meisje, 17 jaar, woonachtig in Boxtel).

Op mijn 12^e kwam ik in contact met een jongerenwerker van ContourdeTwern/R-NEWT uit Boxtel. Het contact met mijn ouders verliep moeizaam, ze kampten onder andere met drankverslaving. De jongerenwerker heeft mij door de jaren, en vooral in de puberteit, bijgestaan met raad en advies. Dit konden mijn ouders mij niet geven. Problemen met vriendjes, een conflict met een vriendinnetje waar ik geen raad mee wist, ik kon alles bespreken. Veilig Thuis kwam in ons gezin, en ook in deze moeilijke periode was de jongerenwerker er voor mij. Toen ik op mijn 16^e mijn diploma haalde, waren mijn ouders er niet bij, maar de jongerenwerker was speciaal naar de uitreiking gekomen. Ik had het plan om direct te gaan werken, maar op het advies van de jongerenwerker heb ik nagedacht over een vervolgopleiding. Ik had een lijstje van mogelijke opleidingen, en ze heeft me geholpen om de juiste keuze te maken. De jongerenwerker stond altijd voor mij klaar, heeft me door mijn puberteit heen geholpen. Ik heb gevraagd of ze me ook dat laatste stukje naar volwassenheid nog wil helpen. Ik heb er vertrouwen in dat dat gaat lukken.

3.2.2 Een groter bereik van jongeren met een migratie-achtergrond

In Boxtel is, in vergelijking met andere gemeenten, een groot aantal jongeren met een migratie-achtergrond woonachtig. Er wordt in dit verband ook wel gezegd dat Boxtel, zij het in beperkte mate, kampt met grootstedelijke problematiek. De jongeren met deze achtergrond zijn oververtegenwoordigd in de categorie "overlast-jongeren". Voor deze categorie heeft het jongerenwerk onmiskenbaar een rol. Door het straatwerk en het outreachend werken kan jongerenwerk contact krijgen met de groep en met individuele jongeren in de groep en de overlast kanaliseren en terugdringen door middel van een gerichte interventie. Deze groep wordt echter op dit moment onvoldoende bereikt.

Er zijn de afgelopen jaren vanuit het Jongerenwerk meerdere interventies geweest gericht op de doelgroepen met een oververtegenwoordiging van jongeren met een migratie-achtergrond. Het blijkt echter moeilijk te zijn om daadwerkelijk contact te krijgen met deze groepen. Er zijn met deze doelgroep ook mogelijkheden besproken om een plek te krijgen in het Jongeren centrum B-town, maar deze hebben niet geleid tot het gewenste resultaat.

Om ervoor te zorgen dat we de juiste expertise in huis halen, hebben we de opdracht aan ContourdeTwern op dit vlak bijgesteld, en gaan we de benadering van deze doelgroep onder onze eigen regie verder vormgeven. We zoeken hierbij ook nadrukkelijk de afstemming met Integrale Veiligheid en politie. Deze zijn vaak ook al betrokken bij deze doelgroepen vanwege de bestrijding van overlast en het handhaven van de openbare orde.

Hierin is onder andere nu al de afspraak gemaakt dat wordt gewerkt volgens de eerder beschreven Aanpak Voorkomen Escalatie (AVE).

3.3 Interventies in het "derde leefmilieu"

3.3.1 Algemeen

We stipten al eerder de drie leefmilieus van een jongere aan: thuis, school en vrije tijd. Uit onderzoeken en ervaringen in de ons omringende landen blijkt dat wanneer in het zogeheten "derde leefmilieu" (de vrije tijd) het aanbod aan activiteiten wordt vergroot, hiervan een belangrijk preventief effect uitgaat. Wij willen dan ook om een aantal redenen structureel meer aanbod creëren in dit derde leefmilieu, onder andere door het verbreden van sport- en bewegingsactiviteiten, een breder scala van activiteiten in het jongeren centrum, in combinatie met een nieuw te ontwikkelen educatief aanbod in de Jongerenacademie, waarover later meer.

Alleen op deze manier krijgt het Jongerenwerk een structureel preventieve taak en is zij in staat om meer "naar de voorkant" te werken. De verwachting is dat deze preventieve aanpak er uiteindelijk toe leidt dat "aan de achterkant" de overlast als gevolg van jongeren zal verminderen en het beroep op de (vaak duurdere) zorg en hulp zal afnemen.

Sport- en bewegingsactiviteiten voorkomen overlast tijdens Ramadan.

Tijdens de Ramadan in 2016 werd veel overlast gemeld van groepen jongeren, grotendeels met een migratie-achtergrond, die in de nachtelijke uren op straat rond hingen. Er werd in verband hiermee zelfs een samenscholingsverbod uitgevaardigd.

Om een herhaling te voorkomen ontstond het idee om tijdens de Ramadan aan jongeren een activiteitenprogramma te bieden. Soufiane en Mohammed, stagairs bij Buurtsport Boxtel, namen het initiatief tot een enquête. Uit de uitslag bleek dat er behoefte bestond aan een aanbod. Hierop is door Buurtsport en Jongerenwerk een programma van sportactiviteiten opgesteld dat van dinsdag tot en met vrijdag dagelijks is aangeboden in de sportzaal op de locatie Wilgenbroek. Gemiddeld genomen hebben dagelijks zo'n 60 jongeren deelgenomen aan het programma. Het gevolg was dat er, met uitzondering van een enkele melding in de eerste week, geen overlastmeldingen werden geregistreerd.

3.3.2 Sport- en bewegingsactiviteiten

Het belang van sport- en beweging voor jeugd wordt breed onderschreven. Van rijkswege worden hiervoor al meerdere jaren financiële middelen beschikbaar gesteld die worden ingezet onder de vlag van Buurtsport.

In Boxtel is de Buurtsportfunctie belegd bij de Brede Scholen Boxtel (BSB). Buurtsportcoaches begeleiden, met ondersteuning van stagiaires, zowel binnen schoolse sportlessen voor kinderen tot en met 12 in het primair onderwijs, als sportactiviteiten en sportevenementen voor jongeren. Wij willen met name voor de doelgroep 12 tot en met 18 jaar het aanbod aan sport- en bewegingsactiviteiten uitbreiden. Het Jongerenwerk en Buurtsport Boxtel krijgen de opdracht dit aanbod verder uit te werken en het aanbod aan activiteiten (zowel sportief als creatief) van Buurtsport en het Jongeren centrum op elkaar af te stemmen zodat jongeren optimaal worden gefaciliteerd en gestimuleerd hieraan mee te doen.

De IJslandse aanpak: sport en beweging tegen drank en drugsmisbruik

(ontleend aan een artikel in de Volkskrant van 1 juli 2017)

Tot een jaar of vijftien geleden waren IJslandse (jonge) tieners nog grootgebruikers van drank en softdrugs, met alleen de pubers in Litouwen boven zich. Inmiddels is het tegenovergestelde het geval.

Op basis van de ideeën van de Amerikaanse hoogleraar psychologie en verslavingszorg Harvey Milkman kwam men tot een aanpak. Deze was gebaseerd op de theorie dat exorbitant middelengebruik doorbroken kan worden door mensen alternatieve activiteiten te bieden. Wat nou als je die alternatieve activiteiten niet aanbiedt aan een groep die al een probleem heeft, maar aan de groep die nog niets gebruikt, preventief dus? Met deze gedachte in het achterhoofd tekenden in 1999 betrokkenen uit allerlei werkvelden (burgemeesters, hulpverleners, wetenschappers, docenten, sporttrainers en ouders) een akkoord, onder de naam 'Youth of Iceland'. Hierin werd als doel omschreven: 'elk jaar dat we ze van de drank af weten te houden, is winst'. Inzet was het bieden van een gevarieerd sport- en bewegingsprogramma aan jongeren vanaf 14 jaar. Met subsidie van de overheid, in combinatie met strengere regelgeving en gerichte adviezen aan ouders.

Waar in 1998 bijna de helft van alle 15- en 16-jarigen in de voorgaande maand weleens dronken was geweest, is dat in 2016 nog maar 5 procent in die leeftijdsgroep. Cannabisgebruik daalde van 17 naar 7 procent en het percentage jongeren van 14 tot 16 jaar dat dagelijks rookt van 23 naar 3 procent. Eén van de aansprekende conclusies was dat de agenda van de jongeren "te vol" was om zich nog bezig te houden met rondhangen, drinken en cannabisgebruik.

3.3.3 Activiteiten en accommodatie-gebonden jongerenwerk in Jongeren centrum B-town

In 2009 opende het nieuwe Jongeren centrum B-town haar deuren. Het beheer en de exploitatie van B-town is sinds die tijd belegd bij ContourdeTwern.

De eerste vijf jaar was B-town een bruisend jongeren centrum. De activiteiten liepen sinds 2014 echter terug. In 2015 vertrok de toenmalig zakelijk leider van B-town. In afwachting van een heroriëntatie op B-town vanuit de gemeente is deze vacature niet ingevuld. De aansturing van B-town vanuit zowel ContourdeTwern als de gemeente is hierdoor wat op de achtergrond geraakt. Hoewel er op dit moment nog steeds activiteiten plaatsvinden, kan het wat ons betreft beter, en willen we bekijken hoe we B-town weer het bruisende jongeren centrum kunnen laten zijn zoals het ooit bedoeld is. Het Jongeren centrum en de Jongeren academie beschouwen wij binnen het Sociaal

dat je je mag ontwikkelen. Een toenemende groep van jonge scholieren in de leeftijd vanaf 16 voelt zich niet thuis in het reguliere formele onderwijs.

Het reguliere onderwijs heeft hierin onmiskenbaar een zorgplicht. Zorgconsulenten, mentoren en intern begeleiders verrichten hierin goed werk. RMC-consulenten en leerplichtambtenaren spannen zich in om schooluitval te voorkomen. Ondanks deze inspanningen valt toch een deel van de scholieren van 16 jaar en ouder uit het reguliere onderwijs en behaalt hierdoor niet het diploma of de wettelijke startkwalificatie (Havo of MBO niveau 2). Ze hebben hierdoor minder kansen op de arbeidsmarkt. Wij zien het als onze opdracht om hierin, aanvullende op de zorgplicht en het aanbod van het reguliere onderwijs, een aanbod te creëren in een nieuw op te zetten Jongerenacademie.

Dit aanbod willen we zoveel mogelijk laten aansluiten op de vraag van de jongeren. Veel van deze jongeren staan al onder begeleiding, hebben geen of weinig zinvolle dagbesteding, vertonen maatschappelijk ongewenst gedrag (overlast zowel in de directe woonomgeving als op straat, middelengebruik en zorgmijding). Het ontbreekt hen aan een goede startsituatie. Ook is er een deel van deze jongeren niet voorzien van een regelmatig inkomen of huisvesting. De structuur om hier toe te komen ontbreekt hen in alle opzichten.

Deze groep bevindt zich door het risico op werkloosheid, onvoldoende zelfredzaamheid en instabiele startsituatie vaak al in het "voorportaal" van het Sociaal Domein. Het zijn als het ware "de hulpvragers van morgen". Duurzaam investeren in deze mensen is dan ook van belang, in de eerste plaats voor henzelf, in de tweede plaats om te voorkomen dat zij later een beroep doen op duurdere 1^e en 2^e-lijnszorg.

Wij willen daarom binnen de al bestaande infrastructuur van het Jongeren centrum B-town een leer-/werkcentrum creëren voor jongeren. Hierin krijgt een aanvullend aanbod aan activiteiten gericht op talentontwikkeling concreet vorm. Vanuit de doelgroep signaleren we een behoefte aan trainingen op het gebied van communicatieve vaardigheden, sociale weerbaarheid, je weg zoeken in het woud van instanties. Daarnaast ontbreekt het bij deze groep vaak aan werknemersvaardigheden

en arbeidsmarktoriëntatie. Dit beeld wordt zowel door RMC-consulenten als door leerplichtambtenaren bevestigd.

Er bestaat voor deze doelgroep al een breed aanbod. We willen aanbieders stimuleren om dit voor onze jongeren op de locatie B-town in Boxtel te verzorgen. Vanzelfsprekend zoeken we hierin ook de samenwerking met onze regionale en lokale partners zoals onder andere MEE, GGZ, WSD, Sterk in Werk, Pijnenburg en partners en het TOM-project in Den Bosch, kortom alle partners die hierin een bijdrage kunnen leveren. We zoeken tevens aansluiting bij de regionale aanpak jeugdwerkloosheid voor kwetsbare jongeren die onder de vlag van de arbeidsmarktregio wordt voorbereid. Maar ook initiatieven die elders al succesvol zijn geweest zoals Learn2work kunnen hierin een plek krijgen. Een nieuwe "Consulent Jongerenacademie" krijgt de opdracht hierin een verbindende rol te vervullen en te zorgen voor een aanbod dat aansluit bij de vraag van de doelgroep en dat bovendien "aansluit op" in plaats van "overlapt met" het aanbod binnen het regulier onderwijs.

Learn2work is een methodiek die in 2011 is ontwikkeld in Almere.

Learn2Work neemt jongeren onder haar hoede tussen de 16 en 24 jaar die geen diploma hebben, niet naar school gaan en geen werk hebben. De jongeren zijn verslaafd, zitten in de schulden, hebben lang vastgezet en/of hebben psychische problemen. Zij melden zich bij Learn2Work aan, of worden doorverwezen vanuit Jeugdzorg, de sociale dienst of de jeugdreclassering.

Een traject van Learn2Work duurt 10 maanden. Vier

dagen in de week, zeven uur per dag krijgen de jongeren vakken als rekenen en taal, maar ook fitness en weerbaarheid, sociale vaardigheid, solliciteren én ze leren hoe ze een CV kunnen maken. Naast de theorie leren ze ook veel in de praktijk. De jongeren organiseren bijvoorbeeld een buurt-evenement in de wijk en een evenement voor mensen in een zorginstelling. Ook culinaire vaardigheden worden ontwikkeld: regelmatig koken de jongeren samen met kinderen, ouderen of met de hele wijk. De laatste zeven maanden lopen ze één dag in de week stage. Ze staan niet alleen in het traject, de jongeren krijgen hulp van een jobcoach en zijn gekoppeld aan een maatje. SEO Economisch Onderzoek heeft de aanpak in 2013 geëvalueerd. Dit project, dat inmiddels in meerdere steden succesvol wordt uitgevoerd, is binnen deze rapportage als zeer positief beoordeeld. Learn2Work kan volledig lokaal ingekleurd worden, cijfers geven aan dat 72% van de jongeren na het traject uitstroomt naar een baan, de andere veelal richting opleiding.

Tot slot kunnen ook de reeds lopende trainingstrajecten van ContourdeTwern (zoals FixUpYourLife, Kickstarters en de zomercursus "van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs") verder worden doorontwikkeld binnen de Jongerenacademie en aan meer jongeren worden aangeboden.

Het doel is om in het Jongeren centrum B-town tevens stageplekken te creëren die aansluiten op de trainingen in de Jongerenacademie. Binnen de bedrijfsvoering van een jongeren centrum denken we hierbij aan stageplekken gericht op beheer en exploitatie (financiën en administratie), organiseren van evenementen, media en muziek en horeca.

Wij bereiden op dit moment een notitie voor over Opvang, Educatie en Zorg voor kinderen van 0 tot 13 jaar. Hierin beschrijven wij onze inzet op het thema Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) zoals we die op basis van het zogeheten Boxtels model vormgeven. Met onze inzet op Voor- en Vroegschoolse Educatie in combinatie met een aanvullend aanbod in de Jongerenacademie willen we komen tot één doorlopende lijn van een aanvullende educatief aanbod voor kinderen en jongeren in de leeftijd van 0 tot en met 26 jaar.

4. De voorstellen en de opdracht in overzicht

4.1 De voorstellen in overzicht

De voorstellen ten aanzien van Jongerenwerk

- Het aanbod activiteiten in het derde leefmilieu (vrijtijdsbesteding) zowel op het gebied van sport en binnen het Jongeren centrum wordt uitgebreid.
- We zetten maximaal in op talentontwikkeling door het opzetten van een Jongerenacademie
- We creëren draagvlak voor samenwerking en aandacht voor jongerenproblematiek bij onze partners op alle niveaus (bestuur, management en uitvoering).
- We stellen de jongere centraal, bieden kolom-overstijgende oplossingen en reageren direct op vragen en signalen van Jongerenwerk. Oplossingen worden waar mogelijk direct gerealiseerd. We zoeken hierbij naar de maximale ruimte die de regelgeving ons biedt.
- Vanuit onze verantwoordelijkheid voor de toegang tot de 1^e lijn in het Sociaal Domein brengen we B-town als Jongeren centrum en Jongerenacademie onder directe aansturing van MijnGemeenteDichtbij;
- We nemen steviger regie in het Ambulant Zorg Team en zorgen hierin voor een meer oplossingsgerichte strategie.
- We werken op basis van meetbare resultaat-indicatoren die we samen met onze partners zullen formuleren.
- We gaan onder eigen regie zorgen voor een beter bereik van de jongeren met een migratie-achtergrond

4.2 Een scherpere opdrachtformulering voor jongerenwerk

Op basis van alle actuele ontwikkelingen, zowel landelijk als lokaal, en de hierboven gegeven conclusies en aanbevelingen komen we voor Boxtel tot de volgende aangescherpte opdracht voor het jongerenwerk.

Het Jongerenwerk in Boxtel...

- **...creëert kansen voor alle jongeren.** Het jongerenwerk in Boxtel is gericht op het creëren van kansen voor alle jongeren. Centraal staat het ondersteunen en toerusten van de kwetsbare jongeren op weg naar volwassenheid.
- **...is coachend en werkt aan een vertrouwensband.** Niet alle kwetsbare jongeren ontvangen of accepteren adviezen van ouders of school. De jongerenwerker zoekt deze jongeren actief op, ondersteunt hen met tijd, aandacht en advies en is zo nodig voor de jongere de coach en de vertrouwenspersoon.
- **...werkt present.** Het jongerenwerk is aanwezig in de leefwereld van jongeren en wordt gekend en herkend op de scholen, op straat, op sociale media en binnen het Jongeren centrum en de Jongerenacademie. Ondersteuning en begeleiding sluiten aan op de vraag en beleving van jongeren. Jongerenwerkers spreken zowel de taal van instanties als de taal van de jongeren en van de straat.
- **...werkt preventief.** De inzet is gericht op het voorkomen van multi-problematiek. Succesvol jongerenwerk voorkomt dat:

- jongeren een beroep doen op (duurdere) professionele 1^e of 2^e-lijnszorg
  - jongeren hun heil zoeken in maatschappelijk ongewenst gedrag of criminaliteit
- Activiteiten in het derde leefmilieu (vrije tijd) op het gebied van sport en beweging en niet-formeel leren worden uitgebreid.
- **...boort talent aan en zorgt voor ontplooiing.** Interventies zijn gericht op het behouden van, of het terugkeren naar een plek op school, werk, vrijwilligerswerk of een andere activiteit. Talentontwikkeling staat hierin centraal.
  - **...stimuleert activiteiten in het Jongeren centrum.** De activiteiten in het Jongeren centrum B-town zijn ondersteunend aan talentontwikkeling en niet-formeel leren en sluiten waar mogelijk aan op het aanbod van de Jongerenacademie. Het Jongeren centrum werkt volgens het principe "als je hier komt, kom je ook iets doen".
  - **...werkt samen.** Samenwerking met alle betrokken professionals van gemeente en andere organisaties is een basisvoorwaarde voor succesvol Jongerenwerk. Wij sturen op de bereidheid tot samenwerking van al onze partners.
  - **...krijgt doorzettingsmacht.** Wij geven direct antwoord en bieden waar nodig onmiddellijk en integraal ondersteuning aan een jongere als Jongerenwerk daar om vraagt.

4.3 Financiële aspecten

De voorstellen in deze notitie zullen in beginsel binnen de bestaande budgetten worden gerealiseerd. Alle beschikbare middelen voor het Jongerenwerk in Boxtel zitten versleuteld in de subsidies aan ContourdeTwern en Buurtsport. In 2018 zullen we een deel van de subsidie van ContourdeTwern herbestemmen en inzetten om de voorstellen in deze notitie te realiseren.

De Jongerenacademie zal deels worden bekostigd via bestaande geldstromen op het terrein van Jeugd, Zorg en Participatie en andere externe fondsen en subsidies.

5. Uitvoeringsagenda 2018 en verder

In onderstaand overzicht worden globaal (en niet uitputtend) de noodzakelijke vervolgstappen weergegeven. Enkele van deze activiteiten zijn in 2017 al uitgevoerd. Deze uitvoeringsagenda zal constant in ontwikkeling blijven de komende jaren.

ACTIVITEIT	Planning
ALGEMEEN	
Bespreken en onder de aandacht brengen van onze nieuwe visie op Jongerenwerk op niveaus van bestuur, management en uitvoering	Januari – juli 2018
Verkennen mogelijkheden van afsluiten Samenwerkingsconvenant Jongeren met lokale partijen	December 2017
PREVENTIE	
Bijeenkomst met samenwerkingspartners preventie, over bekendheid met en gebruik maken van elkaars mogelijkheden en efficiënt samenwerken	Juni 2017
Brede visie en inspiratiebijeenkomst over preventie m.b.t. jeugd en jongeren	September 2017
Groeidocument Preventie Jeugd (sociale kaart)	3 ^e kwartaal 2017 en doorlopend
Integraal actieplan preventie	4 ^e kwartaal 2017 structureel
Draaiboek jaarkalender preventie	1 ^e kwartaal 2018 structureel
TALENTONTWIKKELING	
Starten en opbouwen Jongerenacademie	Januari 2018, structureel
Opzetten en verder uitbreiden aanvullend educatief aanbod in Jongerenacademie i.s.m. lokale en regionale partners en onderwijs	Januari 2018, structureel
ZORG	
Uitwerken en implementeren Kwaliteitskader Jeugd i.s.m. Nederlands Jeugd Instituut (NJI) en lokale partijen	2017 - 2018
Vaststelling totaalplan "School en Veiligheid" i.s.m. onderwijs, zorg en jeugd (waaronder Halt)	Medio 2018
Inrichting lokale structuur doorlopende zorglijn 16-27 jaar	Medio 2018
VEILIGHEID EN OVERLAST	
Invulling groepsgericht aanpak jongeren, Politie, Jongerenwerk, Buurtsport	December 2017, structureel
Evaluatie Ramadanactiviteiten en opzetten leidraad toekomst	December 2017
DERDE LEEFMILIEU	
Uitbreiden sport- en bewegingsactiviteiten (Jongerencentrum en Buurtsport)	Januari 2018, structureel
Opstellen / actualiseren Bedrijfsplan en programmering B-town 2018 – 2022	2018, structureel
Uitbreiding activiteiten en openingstijden Jongerencentrum B-town	2018, structureel
TASTBARE RESULTATEN	
Formuleren van gewenste resultaten en indicatoren	4 ^e kwartaal 2017
Samenstellen van gewenste format voor "Monitor Jongeren"	4 ^e kwartaal 2017

- B-town is een thuishaven voor veel jongeren, koester dit en bouw dit verder uit;
- Je wordt er geaccepteerd, ongeacht kleur, geloof of geaardheid;
- Lol is belangrijk maar er is ook behoefte aan informatie, advies en talentontwikkeling;
- Doe meer met muziek want muziek verbindt;
- Zorg voor ruimere openingstijden zodat jongeren ook makkelijker binnen lopen;

Over het proces en de organisatie

- Communicatie met gemeente moet beter;
- Geen dingen beloven die je niet kunt waarmaken;
- Jongeren van de straat in dienst nemen;
- Meer geld voor jongeren zelf beschikbaar stellen, i.p.v. voor de organisatie;
- Denk meer mee en doe meer moeite voor de jongeren;
- Maak het gemakkelijker voor jongeren om nieuwe activiteiten te organiseren;
- Meer inloopavonden (simpelweg vaker open);

Activiteiten

- Meer verschillende activiteiten, voor alle leeftijdsgroepen;
- Maak het leuker, dan komen er ook meer jongeren;
- Richt je ook op jongeren met een beperking;
- Avonden / feesten voor doelgroepen, zoals jongensavond, meidenavond;
- Soos / café voor jongeren tot 18 die in gewone horeca niet op hun plek zijn;
- Middagen avonden met thema's rondom eten en drinken (bijv. kookworkshop, of samen koken onder begeleiding);
- Meer verbinding creëren met muziek (concerten en events, maar ook begeleiden van jong talent);
- Silent disco, LP's afspelen op pick-up;
- Activiteiten gericht op sport, ook naar buiten (verbinding met Buurtsport);
- Talentontwikkeling, meer accent op leren en workshops (bijv. over financiën);
- Loopbaanbegeleiding, huiswerkbegeleiding, studiehulp;
- Film en theatervoorstellingen;
- Gaming avonden;
- Concerten en feesten met muziek, zowel intiem als house en rock (hip-hop, BOXRock);
- Foute bingo;
- "Verzin zelf ook eens wat, i.p.v. het altijd de jongeren te vragen";

De fysieke aankleding / inrichting en voorzieningen

- Overdekte rokersruimte buiten;
- Meer kleurrijke inrichting;
- Meer banken om op te hangen en te chillen en voor de gezelligheid;
- Rust-/chill ruimte voor mensen die niet roken, maar wel even tot rust willen komen;
- Gratis ranja;
- LP-speler;
- Kind / jongeren-vriendelijke consumptieprijzen;
- Meer soorten thee;

In de pauze is via de Mentimeter de stemming gepeild in de zaal met de navolgende vraag over de toekomst van B-town.

WAT MOET B-TOWN VOOR JOU EN ANDEREN GAAN BETEKENEN?

De geproduceerde flaps zullen worden opgehangen in de bestuursruimte van het gemeentehuis, zodat de wethouder er kennis van kan nemen.